

INWESTYCJE W POLSCE. SZANSE I ZAGROŻENIA.

WARSZAWA, STYCZEŃ 2019

WPROWADZENIE

Polska gospodarka pędzi do przodu, PKB rośnie nadspodziewanie szybko, nawet inwestycje przyspieszyły. Czy jednak wszystkie silniki napędzające nasz kraj pracują tak jak należy?

W III kwartale 2018 roku PKB wzrósł o 5,1 proc. Gospodarka znakomity wynik zawdzięcza głównie popytowi krajowemu, którego wzrost wyniósł 6,2 proc. w skali roku i był wyższy niż w II kwartale 2018 r. (zwiększył się o 4,4 proc.). Wpływ na to miał lepszy niż w II kwartale 2018 wzrost akumulacji brutto (14,6 proc. wobec 4,2 proc. w tym samym okresie rok wcześniej). W III kwartale 2018 roku rosło spożyciem ogółem, jednak wolniej niż w II kwartale - zwiększyło się o 4,2 proc. (4,5 proc. kwartał wcześniej). Słabsze było spożycie gospodarstw domowych (4,5 proc. wobec 4,9 proc. w II kwartale 2018 r.).

W rezultacie wpływ popytu krajowego na PKB wyniósł w III kw. 6 pkt proc. (4,2 pkt proc. w II kwartale 2018 r.), na który złożyło się spożycie ogółem (3,3 pkt proc. wobec 3,4 pkt proc. w II kwartale 2018 r.), w tym spożycie w sektorze gospodarstw domowych (2,7 pkt proc., 2,8 pkt proc. przed rokiem) oraz spożycie publiczne (0,6 pkt proc., tyle samo rok wcześniej). Wpływ eksportu netto na wzrost gospodarczy w III kwartale był negatywny (minus 0,9 pkt proc. wobec plus 0,9 pkt proc. w II kw. 2018 r.).

Tempo wzrostu nakładów brutto na środki trwałe, czyli inwestycje było najwyższe od I kw. 2015 r.

wzrosło
o 9,9 proc.

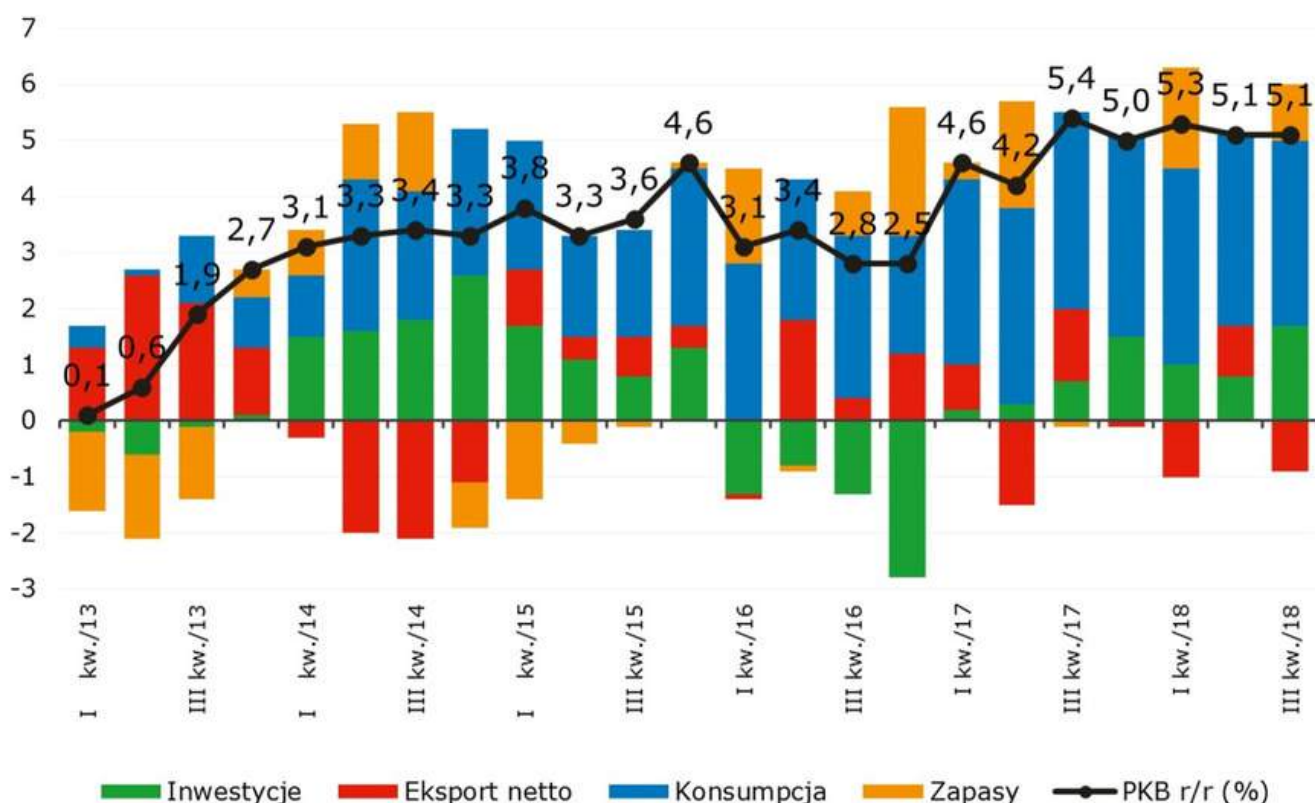
Wzrost popytu inwestycyjnego na PKB był zdecydowanie pozytywny

wyniósł
1,7 proc

INWESTYCJE KLUCZOWE DLA GOSPODARKI

W III kw. 2018 roku tempo wzrostu gospodarczego oparte było głównie na spożyciu ogółem i na inwestycjach w środki trwałe brutto. Wpływ eksportu netto na PKB był ujemny.

WPŁYW POSZCZEGÓLNYCH SKŁADOWYCH NA PKB (1)

Inwestycje to jeden z kluczowych elementów wpływający na wzrost PKB, obok konsumpcji indywidualnej, zbiorowej oraz salda handlu zagranicznego. Przez ostatnie lata polska gospodarka miała z nimi problem, wyraźnie odstając pod tym względem nie tylko od średniej unijnej, ale i od innych krajów Europy Środkowo-Wschodniej. Wyższe tempo nakładów inwestycyjnych niż my miały takie kraje, jak Czechy, Estonia, Węgry czy Rumunia. W innych kategoriach wpływających na tempo PKB albo dorównywaliśmy reszcie, albo byliśmy lepsi. Nakłady inwestycyjne brutto na środki trwałe to nasza piąta achillesowa.

(1) Źródło: mBank

KONSUMPCJA PRYWATNA, KONSUMPCJA ZBIOROWA I NAKŁADY INWESTYCYJNE BRUTTO W KRAJACH EUROPY ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ W LATACH 2000–2017 (W RELACJI DO PKB, UDZIAŁ W PKB UE = 100 (2))

	KONSUMPCJA PRYWATNA			KONSUMPCJA ZBIOROWA			NAKŁADY INWESTYCYJNE BRUTTO		
	2000	2007	2017	2000	2007	2017	2000	2007	2017
UE	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
BUŁGARIA	113,8	121,2	110,8	105,3	85,2	79,2	77,1	125,8	95,5
CZECHY	87,1	81,6	85,4	104,7	99,0	95,0	140,4	131,1	122,9
ESTONIA	94,1	94,5	92,3	100,5	81,6	100,5	122,0	162,7	117,9
CHORWACJA	106,0	103,7	103,1	112,1	96,4	96,5	91,3	119,1	100,0
ŁOTWA	107,6	105,8	111,0	108,9	89,8	89,6	115,6	161,8	99,0
LITWA	111,9	112,6	115,1	117,9	88,8	81,7	87,6	127,1	93,5
WĘGRY	93,5	96,3	89,2	110,5	106,1	99,5	116,5	104,9	107,0
POLSKA	109,5	106,5	105,4	95,3	92,3	87,6	108,7	100,0	88,1
RUMUNIA	117,6	119,3	112,4	90,5	78,6	74,8	88,5	156,0	112,4
SŁOWENIA	97,4	90,4	95,0	97,4	88,3	90,6	125,2	128,0	92,0
SŁOWACJA	95,7	98,1	98,4	102,1	87,8	95,0	125,2	119,1	10

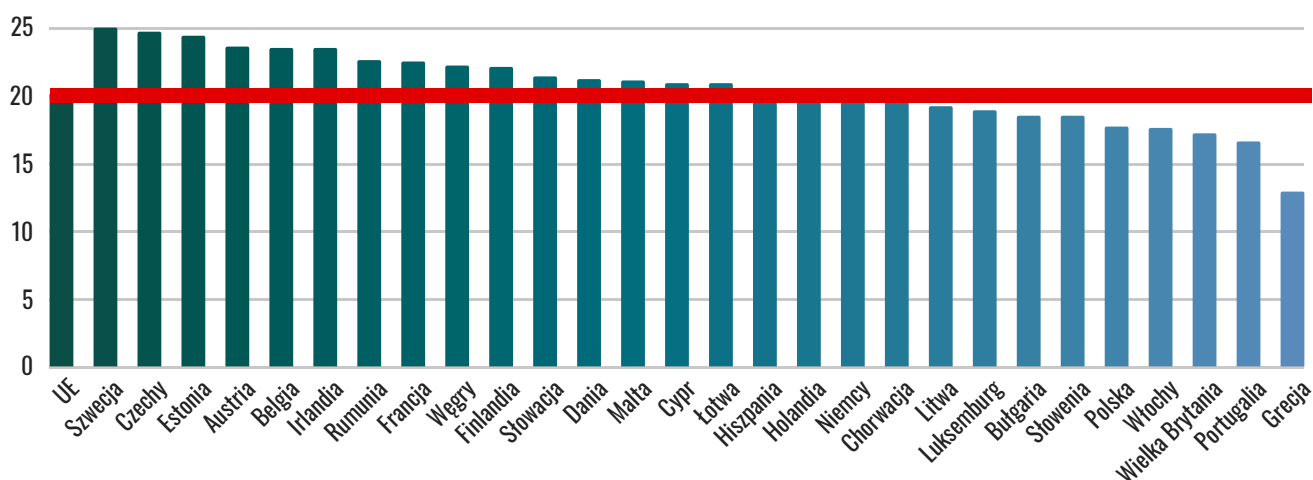
(2) Źródło: Wyzwania ekonomiczne dla Europy Środkowo-Wschodniej, SGH, 2018. Dane wg Eurostatu

**EKSPORT TOWARÓW I USŁUG, IMPORT TOWARÓW I USŁUG ORAZ SALDO
HANDLU ZAGRANICZNEGO W KRAJACH EUROPY ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ
W LATACH 2000–2017 (W RELACJI DO PKB) (3)**

	EKSPORT, UDZIAŁ W PKB (UDZIAŁ W PKB UE = 100)			IMPORT, UDZIAŁ W PKB (UDZIAŁ W PKB UE = 100)			SALDO HANDLU ZAGRANICZNEGO (UDZIAŁ W PKB)		
	2000	2007	2017	2000	2007	2017	2000	2007	2017
UE	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	0,3	0,7	3,8
BUŁGARIA	108,3	137,9	144,1	125,1	190,9	153,6	-5,3	-18,8	1,5
CZECHY	143,0	174,7	173,5	149,7	171,6	171,3	-1,8	2,4	7,5
ESTONIA	182,8	166,3	169,6	194,3	193,3	174,2	-3,3	-8,9	4,5
CHORWACJA	108,3	102,6	111,1	118,6	123,9	115,6	-3,1	-7,2	2,3
ŁOTWA	109,5	101,3	131,5	134,4	154,2	146,4	-8,0	-19,0	-1,3
LITWA	114,2	132,6	176,7	133,8	170,2	187,9	-6,2	-13,1	2,0
WĘGRY	197,9	205,0	195,9	210,5	207,2	195,0	-3,6	0,6	7,8
POLSKA	80,7	101,6	117,4	100,6	112,9	118,2	-6,4	-3,5	4,1
RUMUNIA	97,0	74,7	90,0	113,8	113,7	103,3	-5,3	-14,0	-2,2
SŁOWENIA	148,4	177,9	178,7	160,8	184,7	172,0	-3,7	-1,3	9,6
SŁOWACJA	160,5	219,2	209,3	169,5	226,3	220,1	-2,5	-1,1	3,4

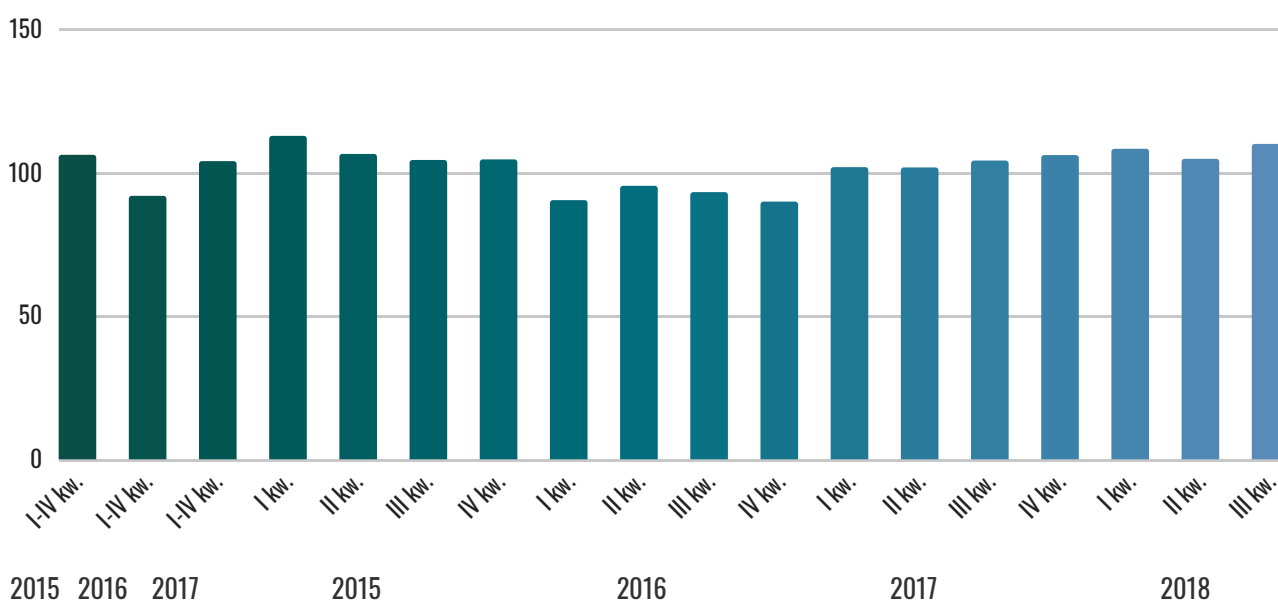
(3) Źródło: Wyzwania ekonomiczne dla Europy Środkowo-Wschodniej, SGH, 2018. Dane wg Eurostatu

INWESTYCJE JAKO PROCENT PKB W KRAJACH UE, W 2017 R. (4)

Sytuacja poprawiła się w III kwartale, kiedy inwestycje mocno ruszyły, wyraźnie wspierając tempo PKB. To one okazały się największą niespodzianką danych o PKB za III kwartał. Inwestycje pozwalają utrzymać trwały wzrost gospodarczy, są więc kluczowe z tego punktu widzenia. Ich tempo świadczy o tym, jak swoje perspektywy rozwoju oceniają przedsiębiorcy i czy spodziewają się nowych zleceń i wzrostu popytu na swoje towary. Inwestycje to gwarancja, że wzrost będzie trwał dłużej.

NAKŁADY BRUTTO NA ŚRODKI TRWAŁE, ANALOGICZNY OKRES ROKU POPRZEDNIEGO = 100 (5)

(4) Źródło: Eurostat

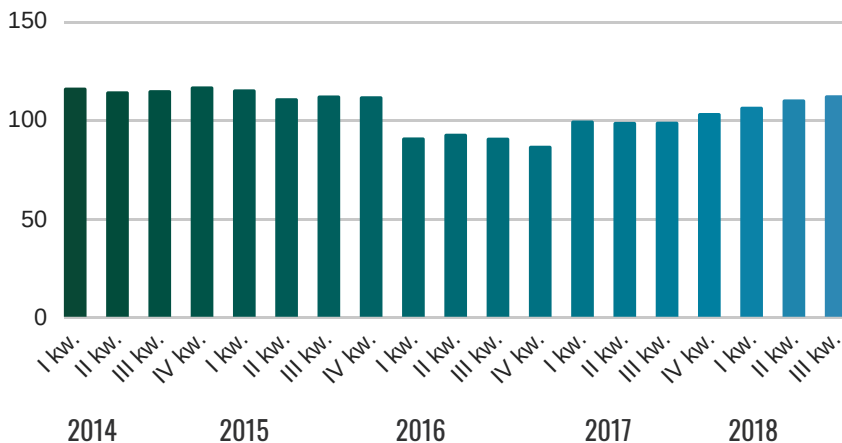
(5) Źródło: GUS

STRUKTURA INWESTYCJI POZOSTAWIA WIELE DO ŻYCZENIA

Czy włączył się drugi silnik napędzający wzrost gospodarczy? Tak. Pytanie, na jak długo i czy działa prawidłowo.

Główny problem polega na tym, że przyspieszenie inwestycyjne dotyczy przede wszystkim sektora publicznego – samorządów i dużych przedsiębiorstw publicznych. W firmach zatrudniających ponad 49 pracowników tempo nakładów inwestycyjnych jest wysokie.

NAKŁADY INWESTYCYJNE, ANALOGICZNY OKRES ROKU POPRZEDNIEGO = 100 (6)

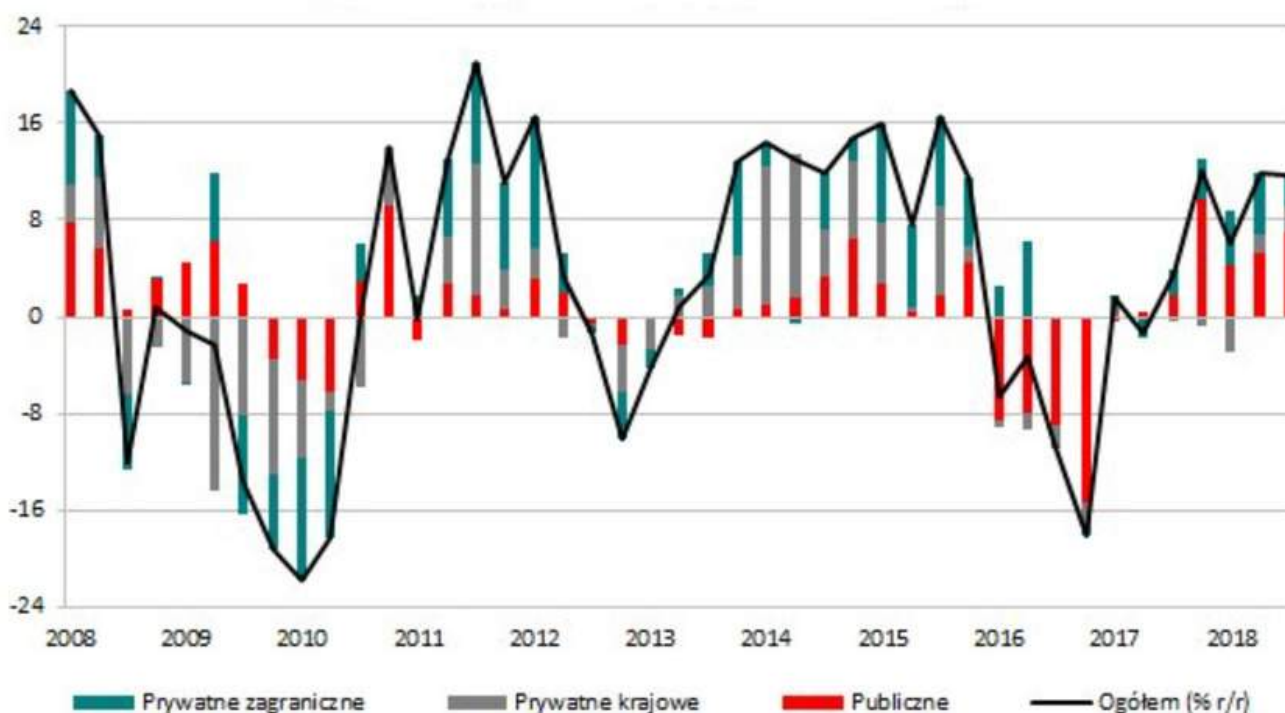
Według Jakuba Borowskiego, głównego ekonomisty Crédit Agricole, w III kw. br. inwestycje firm publicznych nadal były głównym motorem wzrostu inwestycji w firmach o zatrudnieniu ponad 49 osób (36,8 proc. w relacji rok do roku). Wzrost inwestycji firm zagranicznych wyraźnie spowolnił (6,1 proc.), w firmach krajowych nieznacznie przyspieszył (5,4 proc.). Jakub Borowski: „Struktura inwestycji wciąż daleka od marzeń”.

(6) Źródło: GUS. Dane obejmują podmioty gospodarcze prowadzące księgi rachunkowe, w których liczba pracujących przekracza 49 osób

Rynek jest zgodny co do tego, jak wyglądała struktura inwestycji i co było w nich siłą napędową. Różni się co najwyżej do szczegółów wyliczeń, jednak tendencja jest w zasadzie jasna: Grzegorz Maliszewski, główny ekonomista banku Millennium, uważa, że przyspieszenie wzrostu inwestycji to głównie zasługa sektora publicznego: zarówno samorządów, jak i spółek skarbu państwa.

INWESTYCJE PRZEDSIĘBIORSTW 50+ WEDŁUG FORMY WŁASNOŚCI (7)

„Z opublikowanych wcześniej danych wynika, że inwestycje samorządowe w III kwartale wzrosły o 74 proc. rok do roku (...). W sektorze przedsiębiorstw najbardziej aktywne w zakresie inwestycji pozostają firmy publiczne. W danych dotyczących firm zatrudniających ponad 49 osób widać, że w firmach publicznych dynamika inwestycji przyspieszyła do 36,8 proc. rok do roku w III kwartale z 29,5 proc. kwartał wcześniej, natomiast w firmach prywatnych wyhamowała do 5,8 proc. rok do roku z 8,1 proc.” – twierdzi Grzegorz Maliszewski.

(7) Źródło: Jakub Borowski, Crédit Agricole

W CYKLU WYBORCZYM

Inwestycje spółek publicznych mają liczący się wpływ na gospodarkę. To potężne kompanie naftowe czy energetyczne, w których skala nakładów inwestycyjnych idzie w setki milionów złotych, o ile nie w miliardy. Na przykład program inwestycji PKN Orlen w petrochemię szacowany jest na około 8,3 mld zł, a rozbudowa i modernizacja Elektrowni Dolna Odra – około 3 mld zł. Najmniej o inwestycjach myślą firmy małe: według badań „Lewiatana”, w 2019 roku aż 30 proc. z nich nie planuje żadnych inwestycji (w przypadku firm średnich ten odsetek wynosi 19 proc., a dużych tylko 6 proc., z kolei aż 32 proc. przedsiębiorstw dużych przewiduje w 2019 roku inwestycje większe niż w 2018).

Imponujący wzrost inwestycji jednostek samorządu terytorialnego to efekt październikowych wyborów samorządowych. To one w znacznym stopniu przyczyniły się do wzrostu inwestycji. Czy można uznać to za efekt jednorazowy? W znacznym stopniu tak, choć można przyjąć, że przynajmniej część tych inwestycji będzie kontynuowana w IV kwartale 2018, być może jeszcze w części roku 2019. Ich wpływ na tempo inwestycji ogółem będzie jednak mały, co oczywiście może odbić się również na tempie PKB. Na razie jednak, według najnowszych danych GUS dotyczących produkcji budowlano-montażowej, publiczne nakłady na infrastrukturę rosną, widać także ciągle wysoką dynamikę w budownictwie mieszkaniowym.

Problem z inwestycjami nakręcanymi przez państwo i przez samorządy polega głównie na tym, że wynikają one często z bieżącej koniunktury politycznej, a w mniejszym stopniu - z trendów gospodarczych i dokonujących się w nich procesów. Wiele z nich jest inicjowanych i realizowanych w cyklu wyborczym.

Takie przedsięwzięcia realizują oczywiście interesy państwa lub społeczności lokalnej, jednak posiadają piętno nietrwałości, gdyż mogą zostać ograniczone, zmodyfikowane lub wręcz zaniechane w wyniku zmian politycznych. Nie musi się tak oczywiście wydarzyć, jednak generalnie przypisane jest im trudno wyceniane, czasami wręcz niemożliwe do wyceny, ryzyko polityczne.

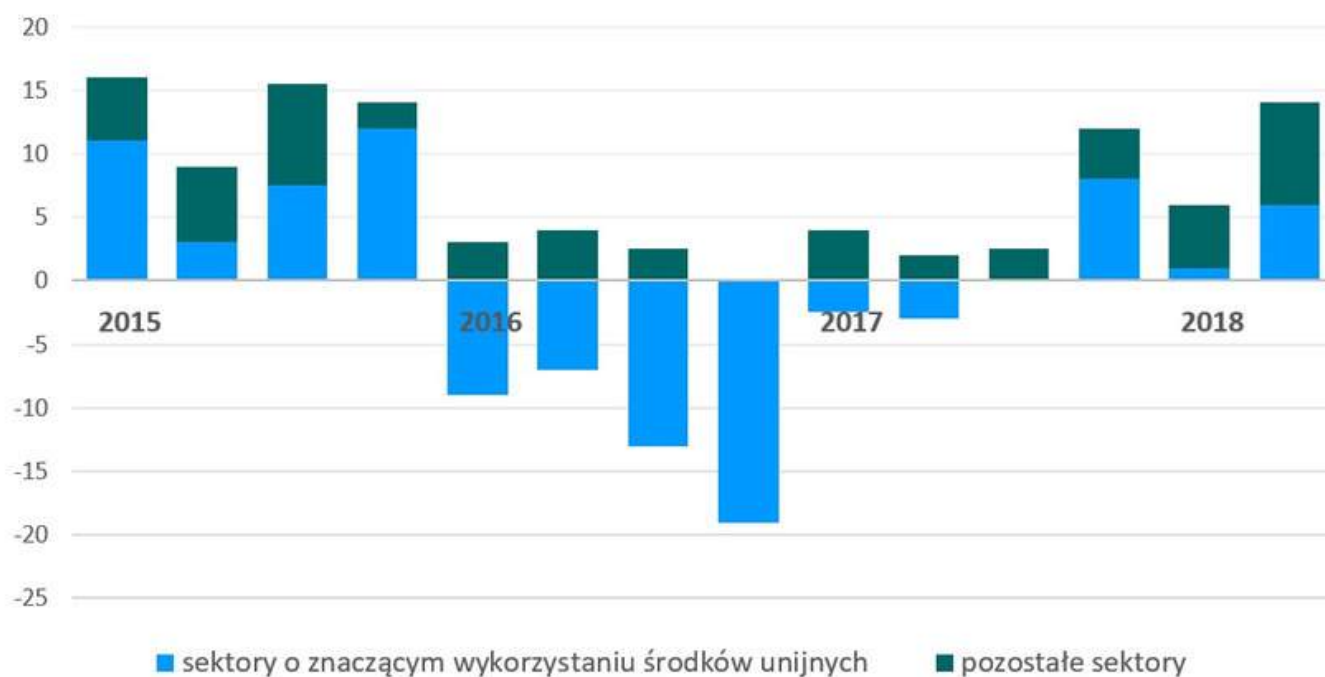
DUŻE BARDZIEJ ODPORNE

Inwestycje realizowane przez duże spółki, często z dominującym kapitałem państwowym, mają potencjał znacznie większy od drobnych, mniej odpornych na koniunkturę i mniej stabilnych firm małych. Duże przedsiębiorstwa nie obawiają się tak bardzo jak przedsiębiorstwa małe zmian w prawie, niedoboru rąk do pracy, rosnących kosztów zatrudnienia. Posiadają zwykle wystarczające rezerwy finansowe i kadrowe, by przejść przez płytkie okresy dekoniunktury, inwestować w nowe technologie, przejmować innowacyjne firmy. To one tworzą i rozbudowują działy badawczo-rozwojowe, współpracują ze środowiskami naukowymi, wchodzą na zagraniczne rynki. Inwestycje firm publicznych wybiegają zwykle daleko w przyszłość. To one muszą – jeżeli chcą przetrwać na krajowym i zagranicznym rynku – wpisać się w trend Przemysłu 4.0, czwartej rewolucji przemysłowej, w której zanikają bariery między ludźmi a maszynami. Inteligentne fabryki, sztuczna inteligencja w dużych, publicznych firmach, z udziałem kapitału państwowego, zagranicznego czy akcjonariatu prywatnego, jest koniecznością rynkową. To pierwsza rewolucja przemysłowa, w której Polska może w pełni uczestniczyć. W trzech poprzednich – pary, elektryczności i komputerów - nasz udział był mocno ograniczony.

UNIA WCIĄŻ WAŻNA

Do wzrostu tempa inwestycji przyczynił się w dużym stopniu napływ środków unijnych. Nie wszystkie branże korzystają z nich jednak w takim samym stopniu. NBP do sektorów o znaczącym wykorzystaniu funduszy unijnych zalicza budownictwo, dostarczanie wody, energetykę i transport. Tempo inwestycji w branżach wykorzystujących fundusze unijne było w drugim kwartale wysokie. Według Szybkiego monitoringu NBP, w tym okresie poziom nakładów przedsiębiorstw w branżach absorbujących w największym stopniu fundusze unijne zwiększył się o 19,3 proc. w relacji rok do roku, czyli w tempie tylko nieco wolniejszym niż w latach 2014-2015, kiedy napływ środków był wysoki i miał przemożny wpływ na inwestycje firm, które z nich korzystały. Sytuacja zmieniła się w 2016 roku, kiedy poziom inwestycji firm stymulowanych przez fundusze unijne gwałtownie się obniżył (był to przede wszystkim efekt przerwy między funkcjonowaniem jednego budżetu unijnego i drugiego), by znowu rosnąć od IV kw. 2017 roku.

INWESTYCJE PRZEDSIĘBIORSTW A WYKORZYSTANIE FUNDUSZY UNIJNYCH (ROK DO ROKU, DANE KWARTALNE, CENY BIEŻĄCE, W PP (8))

(8) Źródło: Na podstawie Szybkiego monitoringu NBP. Październik 2018

FINANSOWANIE? GŁÓWNIĘ ŚRODKI WŁASNE

Jak firmy finansują lub planują finansować swoje inwestycje? Przede wszystkim z środków własnych. Według Szybkiego monitoringu NBP z października 2018 roku, w przypadku niemal połowy spośród ok. 18,6 proc. przedsiębiorstw planujących rozpoczęcie nowych inwestycji, deklarowanym źródłem finansowania będą środki własne, a kredyt bankowy, podobnie jak inne źródła finansowania, wskazywany jest niemal dwukrotnie rzadziej. Struktura inwestowania nie zmienia się od lat, chociaż należy zwrócić uwagę na rosnącą rolę leasingu i wynajmu długoterminowego. Według danych Związku Polskiego Leasingu, w ciągu trzech pierwszych kwartałów 2018 r. branża leasingowa sfinansowała aktywa inwestycyjne o łącznej wartości 58,2 mld zł, przy wzroście rynku na poziomie +18,7 proc. w relacji rok do roku. Leasing staje się również narzędziem pozwalającym wykorzystać środki unijne przeznaczone na inwestycje.

CO PRZESZKADZA FIRMOM?

PRZESZKODY W INWESTOWANIU ZALEŻĄ OD WIELKOŚCI FIRMY, JEJ PROFILU DZIAŁALNOŚCI, A TAKŻE OD TEGO, CZY WYCHODZI ZA GRANICĘ CZY POZOSTAJE NA RYNKU KRAJOWYM. JEST JEDNAK KILKA CECH WSPÓLNYCH.

NIEPEWNE OTOCZENIE PRAWNE

To argument regularnie podnoszony przez przedsiębiorców, wyraźnie obecny we wszystkich badaniach przeprowadzanych od 2016 roku, kiedy nastąpiło załamanie inwestycji. Otoczenie prawne należy rozumieć szeroko, zarówno w kontekście przepisów prawnych dotyczących działalności gospodarczej (od przepisów sanitarnych po budowlane), jaki i podatkowych. Niestabilność prawna bywa bardziej dotkliwa niż rynkowa, gdyż trudniej z nią walczyć. Trudno nazwać rozwiązaniem proinwestycyjnym wprowadzenie split-payment, które co do zasady jest posunięciem słusznym (pozwala uszczelnić system podatkowy, wyrównuje szanse rynkowe, ponieważ ogranicza możliwości oferowania usług bez płacenia VAT), jednak pozbawia biznes gotówki, którym mogła przez jakiś czas obracać, przeznaczając go np. na inwestycje.

1

2

3

ROSĄCE KOSZTY ZATRUDNIENIA

To jedna z podstawowych barier inwestycyjnych. Wydawało się, że sytuacja będzie się stopniowo normalizowała, jednak dane GUS z rynku pracy pokazują, że wcale tak nie jest. Nominalna dynamika wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw zatrudniających powyżej dziewięciu osób wzrosła w listopadzie do 7,7 proc. w relacji rok do roku z 7,6 proc., wyraźnie ponad rynkowy konsensus, wynoszący 7,2 proc. (w ujęciu realnym wynagrodzenia wzrosły o 6,3 proc. z 5,7 proc. w październiku). Być może wynika to jedynie z efektów niskiej bazy dla wynagrodzeń w górnictwie w 2017 roku, byłaby to więc kwestia przejściowa, jednak na razie nie można tego przesądzać. Dynamika wzrostu zatrudnienia słabnie, płace rosną, co może świadczyć o tym, że sytuacja na rynku pracy – z punktu widzenia pracodawców – nadal jest trudna. Spadła dynamika pracowników przybywających ze Wschodu, do tego coraz bardziej realne jest zagrożenie, że znaczna część pracujących w Polsce Ukraińców będzie wyjeżdżać na Zachód, przede wszystkim do Niemiec, gdzie modyfikacja przepisów ułatwia ich zatrudnianie.

BRAK PRACOWNIKÓW I WYSOKIE CENY SUROWCÓW I MATERIAŁÓW BUDOWLANYCH

Brak pracowników i wysokie ceny surowców i materiałów budowlanych, co mocno daje się we znaki sektorowi budowlanemu (według badania Spectis, po trzecim kwartale 2018 roku rentowność 22 grup budowlanych notowanych na GPW jest ujemna, drugi kwartał z rządu maleje zyskowność firm deweloperskich, stabilnie prezentują się natomiast wyniki finansowe producentów i dostawców materiałów budowlanych i sprzętu budowlanego). Inwestycje mieszkaniowe miały poważny udział we wzroście inwestycji ogółem w III kwartale. Inwestycje budowlane są w znacznym stopniu odpowiedzialne za inwestycje publiczne, więc ich ograniczenie oznacza również spowolnienie inwestycji ogółem. Tymczasem właśnie w tej branży wzrost kosztów w pierwszym półroczu był największy: w porównaniu do pierwszego półrocza 2017 wynagrodzenia zwiększyły się o 11,3 proc., usługi obce - o 13,2 proc., a koszty materiałów skoczyły aż o 20,5 proc.

CO PRZESZKADZA FIRMOM?

NIEPEWNE PERSPEKTYWY WZROSTU GOSPODARCZEGO I JEGO OCZEKIWANE SPOWOLNIENIE W POLSCE

Niepewne perspektywy wzrostu gospodarczego i oczekiwane jego spowolnienie w Polsce, a także u naszych największych partnerów handlowych, przede wszystkim Niemiec. W przypadku popytu wewnętrznego, dane za III kwartał (spowolnienie tempa wzrostu konsumpcji do 4,5 proc. w relacji rok do roku) nie oznaczają zmiany trendu, a co najwyżej łagodne zmniejszenie wydatków, być może w kierunku większego położenia nacisku na oszczędności. Popyt w Niemczech, do którego trafia zdecydowana większość naszego eksportu, w dużym stopniu będzie uzależniony od tego, czy Stany Zjednoczone nałożą wysokie cło na niemieckie samochody. Jeżeli tak się stanie, wzrost gospodarczy u naszego zachodniego sąsiada obniży się. Wyniki badań koniunktury (PMI) wskazują na spadek nowych zamówień zagranicznych, co może zapowiadać zmniejszenie dynamiki produkcji w firmach nastawionych na działalność eksportową.

WZROST POZAPŁACOWYCH KOSZTÓW PRACY

Nawet jeżeli presja płacowa będzie malała, w Polsce wzrosną pozapłacowe koszty pracy (już teraz należą one do jednych z najwyższych w Europie), m.in. w związku z wprowadzeniem Pracowniczych Planów Kapitałowych (PPK). Do składki PPK pracodawcy są zobligowani dołożyć minimum 1,5 proc. pensji pracownika. Niezależnie więc od wzrostu płacy minimalnej – koszty pracy wzrosną co najmniej o obowiązkowe 1,5 proc. w związku z PPK. Koszty podniesie też podwyższenie stawki minimalnej.

BRAK WYKWALIFIKOWANYCH PRACOWNIKÓW

Jest poważnym utrudnieniem dla inwestycji w każdej branży.

PRZEKONANIE WŁAŚCICIELI, ŻE INWESTYCJE SĄ NIEPOTRZEBNE

Nie wszystkie przeszkody związane z inwestycjami znajdują się na zewnątrz firm. Część ma źródło wewnątrz przedsiębiorstw, jest wynikiem przekonania właścicieli i zarządzających firmami, według których inwestycje są niepotrzebne, bo kondycja, perspektywy rozwoju i działalność firmy spełnia rynkowe wymagania. Odsetek przedsiębiorców oceniających w ten sposób zaawansowanie technologiczne swoich firm jest wysoki, a co ciekawe, nie zmieniła się od dekady. Według Szybkiego monitoringu NBP z lipca 2018, większość przedsiębiorców twierdzi, że majątek produkcyjny pozostający w dyspozycji firmy jest nowoczesny, choć nie reprezentuje on poziomu światowego (58 proc. wskazań, przy czym tylko 16,4 proc. firm ocenia majątek jako nowoczesny na poziomie światowym). Tylko 2,6 proc. przedsiębiorstw uważa, że dysponuje majątkiem przestarzałym. Według NBP, liderami nowoczesności są przedsiębiorstwa zagraniczne, działające w ramach globalnych łańcuchów wartości, uczestniczące w handlu międzynarodowym. Natomiast relatywnie mniej nowoczesny majątek, zwłaszcza uwzględniając standardy światowe, mają mniejsze, nie wychodzące poza rynek lokalny i głównie krajowe przedsiębiorstwa.

KŁOPOTLIWE ROSNĄCE KOSZTY

W 2018 roku działalność gospodarcza stała się bardziej kosztowna, zwłaszcza w tych sektorach, które zatrudniają najwięcej pracowników. Stwarza to poważne problemy dla inwestycji. Pokazuje zarazem, jak bardzo rynek pracy może utrudniać podejmowanie przedsięwzięć inwestycyjnych.

Jak wynika z danych GUS za pierwsze półrocze 2018 roku, część firm nie była w stanie sprostać rosnącym wyzwaniom rynkowym, czego wyrazem była spadająca liczba małych firm, zatrudniających od 10 do 49 osób (o 6,2 proc. w porównaniu z tym samym okresem 2017 r.) i średnich, zatrudniających od 50 do 249 pracowników (o 1,8 proc.), oraz niewielki wzrost liczby przedsiębiorstw dużych (o 2,6 proc.).

Chociaż liczba podmiotów zmniejszyła się, jednak ich przychody z całokształtu działalności wzrosły o 5,7 proc., zwłaszcza wśród średnich firm (5,5 proc.) i dużych (6,9 proc.). Gorzej wypadły firmy małe, ze wzrostem o zaledwie 0,7 proc. Według GUS, w stosunku do I półrocza 2017 roku, wartość kosztów wzrosła o 6,2 proc., dla firm małych o 0,3 proc., średnich o 5,5 proc. i dużych o 7,9 proc. Rosnące koszty dotknęły przede wszystkim firmy duże: z kosztów ogółem 13,5 proc. poniosły przedsiębiorstwa małe, 25 proc. – jednostki średnie, a 61,5 proc. – duże.

Rosnące koszty i spadająca liczba podmiotów przełożyły się oczywiście na wyniki finansowe: rentowność obrotu netto spadła z 4,8 proc. w pierwszych półroczu 2017 r. do 4,3 proc., w tym samym okresie 2018 r. Poprawia się rentowność firm małych (z 4,5 proc. do 4,8 proc.), w przypadku średnich utrzymała się poniżej średniej (3,7 proc., tak jak rok wcześniej). Najbardziej straciły duże firmy, które miały najwięcej kosztów (spadek z 5,3 proc. do 4,5 proc.).

Jak wyniki przedsiębiorstw przełożyły się na inwestycje? W I półroczu 2018 roku w badanych przez GUS przedsiębiorstwach („Wyniki finansowe podmiotów gospodarczych I-VI 2018” – badanie dotyczyło podmiotów niefinansowych, nie objęło firm mikro, zatrudniających do 9 pracowników), wartość nakładów inwestycyjnych (w cenach stałych) była o 11 proc. wyższa niż przed rokiem (w analogicznym okresie ubiegłego roku dla tej grupy przedsiębiorstw odnotowano spadek o 2,5 proc., a w całym 2017 r. wzrost o 3,2 proc.). Zwiększyły się nakłady na budynki i budowle – o 13,8 proc., na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia – o 10,6 proc. oraz na środki transportu – o 7,1 proc.

Udział zakupów w nakładach wyniósł 65,1 proc. (wobec 66,6 proc. przed rokiem).

Podział nakładów inwestycyjnych ponoszonych przez firmy w I półroczu 2018 roku (9)

**ponad
71 proc.**

poniosły firmy duże
(o liczbie pracujących
250 osób i więcej)

21,1 proc.

zrealizowały podmioty średnie
(o liczbie pracujących
od 50 do 249 osób)

7,4 proc.

zainwestowało jednostek
małych (zatrudniających
od 10 do 49 osób)

W I półroczu 2018 roku
inwestowanie głównie w:

- przemysł i handel – 39 proc. inwestujących podmiotów,
- naprawę pojazdów samochodowych – 26 proc.,
- transport i magazyny – 9,2 proc.,
- informację i komunikację – 3,9 proc.
- administrowanie i działalność wspierającą – 2,9 proc.

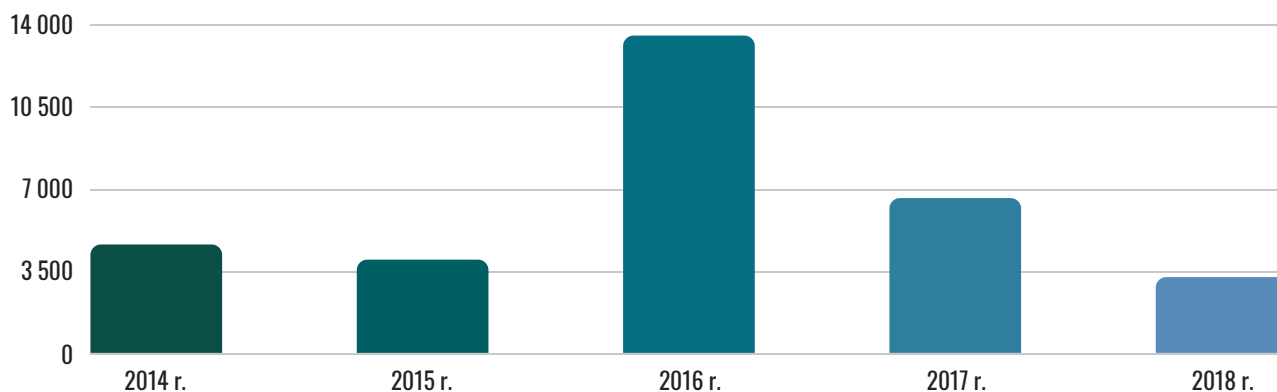
INWESTYCJE W INNOWACJE

We współczesnej gospodarce coraz bardziej liczą się inwestycje w badania i rozwój, w wynalazki i innowacje. Skala zakupów patentów i praw autorskich świadczy o tym, jak mocno biznes jest nastawiony na rozwój tych dziedzin aktywności.

W Polsce nakłady na wartości niematerialne i prawne są niezadowalające. Wartości niematerialne i prawne to m.in. nabyte prawa majątkowe, zaliczane do aktywów trwałych, nadające się do gospodarczego wykorzystania przez dłużej niż rok, nakłady na autorskie prawa majątkowe, pokrewne prawa majątkowe, licencje, koncesje, prawa do wynalazków, patentów, znaków towarowych, wzorów użytkowych, wzorów zdobniczych, to także know-how czy koszty zakończonych prac rozwojowych.

Nakłady na wartości niematerialne i prawne wyniosły w pierwszym półroczu 2018 roku 3,2 mld zł i były aż o 51,1 proc. niższe niż w I półroczu 2017 roku. Udział w tych nakładach podmiotów dużych wyniósł 73,7 proc., średnich – 19,3 proc., a małych – 7 proc.

NAKŁADY NA WARTOŚCI NIEMATERIALNE I PRAWNE, W I PÓŁROCZU LAT 2014-2018, W MLN ZŁ (10)

Na tle Europy, a także regionu nie wypadamy pod tym względem korzystnie. Nakłady krajowe brutto na działalność badawczą i rozwojową (GERD - Gross Domestic Expenditures on Research and Development Activity) są w Polsce niskie. GERD to suma nakładów wewnętrznych poniesionych na badania i rozwój przez wszystkie jednostki prowadzące tę działalność, niezależnie od źródła pochodzenia środków, a więc łącznie ze środkami uzyskanymi z zagranicy. GERD to główny miernik z zakresu statystyki działalności badawczo-rozwojowej. Według GUS, wartość relacji GERD do PKB jest dość ściśle dodatnio skorelowana z wartością produktu krajowego brutto przypadającą na 1 mieszkańca. Największe wartości przyjmuje w krajach o najwyższym poziomie PKB per capita.

(10) Źródło: GUS, Wyniki finansowe podmiotów gospodarczych I–VI 2018 r.

GERD JAKO PROC. PKB (11)

	2013	2014	2015	2016	2017
Szwecja	3,3	3,14	3,26	3,27	3,33
Austria	2,95	3,08	3,05	3,13	3,16
Dania	2,97	2,91	3,06	3,12	3,06
Niemcy	2,82	2,87	2,91	2,92	3,02
Finlandia	3,29	3,17	2,9	2,74	2,76
Belgia	2,33	2,39	2,46	2,55	2,58
strefa euro (19 państw)	2,1	2,12	2,13	2,13	2,17
Islandia	1,7	1,95	2,12	2,03	2,13
Norwegia	1,65	1,71	1,93	2,03	2,11
EU (28 państw)	2,02	2,03	2,04	2,04	2,07
Holandia	1,93	1,98	1,98	2	1,99
Słowenia	2,58	2,37	2,2	2,01	1,86
Czechy	1,91	2	1,93	1,68	1,79
Wielka Brytania	1,64	1,66	1,67	1,68	1,67
Włochy	1,31	1,34	1,34	1,37	1,35
Węgry	1,39	1,35	1,36	1,2	1,35
Portugalia	1,33	1,29	1,24	1,28	1,32
Estonia	1,72	1,43	1,47	1,25	1,29
Luksemburg	1,3	1,26	1,28	1,3	1,26
Hiszpania	1,27	1,24	1,22	1,19	1,2
Grecja	0,81	0,83	0,96	0,99	1,13
Irlandia	1,57	1,55	1,19	1,19	1,05
Polska	0,87	0,94	1	0,96	1,03
Serbia	0,73	0,77	0,87	0,89	0,93
Litwa	0,95	1,03	1,04	0,84	0,88
Słowacja	0,82	0,88	1,17	0,79	0,88
Chorwacja	0,81	0,78	0,84	0,86	0,86
Bułgaria	0,64	0,79	0,96	0,78	0,75
Cypr	0,48	0,51	0,48	0,53	0,56
Malta	0,77	0,72	0,75	0,58	0,55
Łotwa	0,61	0,69	0,63	0,44	0,51
Rumunia	0,39	0,38	0,49	0,48	0,5
Francja	2,24	2,23	2,27	2,25	brak danych

(11) Źródło: na podstawie danych Eurostatu

REKOMENDACJE

- Uproszczenie systemu podatkowego, przynajmniej do poziomu średniej unijnej w rankingu tax competitiveness index.
- Podniesienie kwoty wolnej od podatku do 16 tys, żeby zwiększyć atrakcyjność pracy dla osób chcących rozpocząć pracę zawodową w Polsce.
- Dalsze ułatwienia w podejmowaniu pracy, osiedlaniu się w Polsce pracowników ze Wschodu, głównie z Ukrainy. Ułatwienie pozyskiwania prawa stałego pobytu, edukacji i sprowadzenia do Polski rodzin, łącznie z możliwością uzyskania polskiego obywatelstwa.
- Stabilizacja prawa przez ograniczenie produkcji nowych ustaw i ich nowelizacji do niemieckiego poziomu procesu legislacyjnego.
- Szerokie konsultacje i znacząco wydłużony okres wprowadzania nowych regulacji zmieniających otoczenie biznesowe.
- Definitywne zakończenie sporu o obsadę stanowisk w sądach i zaproponowanie zmian przyspieszających czas trwania rozpraw gospodarczych, do poziomu Szwajcarii.
- Zmiany w profilu kształcenia zawodowego gwarantujące po ukończeniu szkoły certyfikaty konieczne do wykonywania zawodu.
- System ulg dla firm oferujących pracownikom kursy doskonalenia zawodowego.
- Przekształcenie programu Mieszkanie Plus w projekt inwestycji kapitałowych REIT-y i ograniczenie kosztów administracyjnych na jeden metr nowego mieszkania oraz skrócenie oczekiwania na pozwolenie na budowę. Polska z 52 miejsca w rankingu Banku Światowego powinna znaleźć się w pierwszej piątce.

REKOMENDACJE

- Przyjęcie i wdrożenie strategii dla rynku kapitałowego, uwzględniające dotychczasowe ryzyka związane z wiarygodnością wycen, interwencjonizmem państwa, brakiem zainteresowania międzynarodowych koncernów i średniego biznesu.
- Pilne przywrócenie zaufania do rynków finansowych, wspierających przedsiębiorstwa poszukujące kapitałów na rozwój i inwestycje. Zaufanie, zwłaszcza do rynku obligacji korporacyjnych, zostało naruszone po aferze Get Back. Jej efektem był m.in. spadek wartości obrotów papierami dłużnymi, spadek liczby emitentów oraz liczby zawieranych transakcji sesyjnych.
- Stworzenie nowych instrumentów umożliwiających pozyskiwanie kapitału na Giełdzie Papierów Wartościowych, np. poprzez rozwijanie koncepcji rynku prywatnego (Private Market).
- Przyspieszenie inwestycji infrastrukturalnych ułatwiających przemieszczanie się ludności, z uwzględnieniem województw północnych i wschodnich.
- Lepsze wykorzystanie możliwości, jakie dają nowe przepisy o specjalnych strefach ekonomicznych na teren całego kraju, np. możliwość korzystania z ulg podatkowych przy realizacji nowych inwestycji podnoszących innowacyjność i konkurencyjność gospodarki.
- Systemowa strategia energetyczna z uwzględnieniem i gwarancjami dla inwestorów. Zarówno korzystających z energii, jak i zainteresowanych inwestycjami w Polsce.

SKONTAKTUJ SIĘ Z NAMI

WWW.ZPP.NET.PL

10 000

cytowań w mediach
rocznie

80 000

followers – profile na
Twitter

125 000

fanów
na Facebook

700 000

minimalny zasięg
miesięczny na
Facebook